

- Bøger

historieonline

<https://www.historie-online.dk/boger>
- Temaer

historieonline

<https://www.historie-online.dk/temaer-9>
- HistorieLab

historieonline

<https://www.historie-online.dk/historielab>
- Arkiv

historieonline

<https://www.historie-online.dk/arkiv>
- Bliv medlem

historieonline

<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>

🔍

2. Verdenskrig

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61>

>

Bøger

<https://www.historie-online.dk/boger>

>

Anmeldelser

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>

>

Den mørkeste vinter

←

Forrige artikel

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/nazisternes-sidste-tilflugt>

Den mørkeste vinter

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 519

Del artikel:

<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/den-moerkeste-vinter>

Peter Harmsen

Den Mørkeste Vinter. December 1942 og en verden i krig
Lindhardt og Ringhof. 304 sider, illustreret, 299, 95 kr.

Af Palle Andersen, Historisk Samling fra Besættelsestiden

Mange læsere vil sikkert kende til Peter Harmsen for hans anmelderroste bog om Stillehavskrigen: Storm over Stillehavet. Nu er Harmsen igen bogaktuel med: Den Mørkeste Vinter.

I december 1942 stod de krigsførende parter midt i vadestedet. Ingen var truet af et nederlag. Omvendt var en sejr heller ikke i syne. Man stod midt i mørket. Den mørkeste vinter.

Anden Verdenskrig betød et menneskeligt opbrud af dimensioner, både fysisk og mentalt. Millioner af mennesker blev rykket op med rode og endte på ofte fjerne og fremmedartede destinationer. Det skete i form af militærtjeneste, deportationer eller flygtningestrømme. Det er dette kolossale opbrud, og de menneskelige reaktioner herpå, som Harmsens bog beskæftiger sig med.

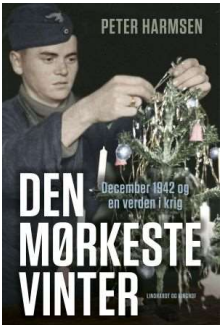
Først med USA's indtræden i krigen i slutningen af 1941 blev krigen en verdenskrig. USA's indtræden forbandt den regionale konflikt i Europa med den regionale konflikt i Asien. Måned efter måned i 1942 blev amerikanske soldater i tusindvis sendt til oversøiske destinationer. Julen i 1942 blev således krigens første globale krigsjul.

Bogen er kaledoskopisk opbygget, idet den bevæger sig vestover fra tidszone til tidszone og fra front til front, inklusive hjemmefronten. Bogen har således et globalt perspektiv. Undervejs fortælles der om mange, ofte brutale, episoder og skæbner, baseret på et righoldigt kildemateriale, som forfatteren har indsamlet. Det drejer sig blandt andet om breve, dagbogsnotater og erindringer fra såvel soldater som civile. Det er en styrke ved bogen, at den løbende formår at bevæge sig på flere niveauer. Bogen belyser således december 1942 og julen hos såvel toppolitikere og generaler som menige soldater og civile rundt omkring på kloden.

Forfatterens metodiske tilgang resulterer i mange ofte relativt korte afsnit. Der er dog en vis tematisk fællesmængde afsnittene imellem. Det drejer sig blandt andet om logistik, fragt, proviant. Og mad simpelthen.

Storbritannien var dybt afhængig af amerikansk fragt. Kun 9 % af den amerikanske fragt til Storbritannien gik tabt under slaget om Atlanten. Det var en logistisk kraftpræstation. Samtidig lykkedes det for Storbritannien at øge sin landbrugsproduktion markant. Begge dele var vigtige for at holde moralen oppe. I Tyskland havde nazisterne lært lektion fra Første Verdenskrig, hvor fødevarer mangel havde udløst social uro og oprør. Det tyske svar denne gang var at plyndre de tyskbesatte lande for fødevarer og andre produkter. Eller man "købte" sig frem, idet man lod de besatte lande finansiere købet. En del julegaver under de tyske juletræer i julen 1942 havde således udenlandsk herkomst, stjålet eller "købt". Et særligt kapitel bestod i den tyske plyndring af ejendele fra de jødiske ofre for Holocaust. I oktober 1942 beordrede chefen for SS Heinrich Himmler, at opmagasinerede jødiske ejendele skulle gives som julegaver til etniske tyskere, som boede i de tyskbesatte østområder.

En vigtig logistisk opgave for de krigsførende magter var at sikre forbindelsen mellem hjemmefront og krigsfront via breve og pakker. Breve hjemmefra højnede moralen hos frontsoldaterne. Eksempelvis var det en høj prioritet for det tyske militær at flyve i tonsvis af post ind til den indesluttede tyske 6. arme ved Stalingrad.

Mest læste artikler

Lige nu I dag 7 dage 28 dage

Den Gamle Jul og Julemanden
<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julemandens-historie-40-40-40/den-gamle-jul-og-julemanden>

TV-tips, uge 51, 2022
<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-51-2022>

Sankt Nikolaj
<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julemandens-historie-40-40-40/sankt-nikolaj>

Pynt til toppen af træet
<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julepynt-35-35-35/pynt-til-toppen-af-traetet>

Hvem var Lucia?
<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/lucia-31-31/hvem-var-lucia>

Julebøger
<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/leksikon-41-41-41/juleboeger>

Jødernes historie
<https://www.historie-online.dk/boger/joedernes-historie>

Bogen belyser også den militære udvikling ved fronterne frem til og med julen 1942. Det gælder også krigen i Asien og Stillehavet, hvor Harmsen er på hjemmebane. Forfatteren vurderer, at den japanske aggression nærmest var dømt til at mislykkes i kraft af, at USA var overlegen økonomisk, industrielt og logistisk. På sigt ville Japan tabe. Det var imidlertid en ringe trøst for de tusinder af allerede krigsfanger, som sad i japanske fangelejre. Deres hverdag bed på hårdt arbejde, sult, tæsk og ydmygelser. Dødeligheden var derfor høj. For nogle fanger lysnede situationen en anelse i julen 1942, da japanske myndigheder tillod fanger at modtage Røde Kors-pakker.

Bogen bringer ikke en egentlig konklusion, da den ikke opererer med en smal afgrænset problemstilling til besvarelse. Og så alligevel. For i bogens sidste og mest reflekterende afsnit går Harmsen på tværs af nogle af de tidligere afsnit og samler op. I det der blev sagt og skrevet i december og julen 1942 ser forfatteren nogle gennemgængende træk. Samtidige ytringer udtrykte både fortvivelse og håb. Og en forudsigelse af at stå på tærsklen til noget nyt, som endnu ikke kunne defineres. Dette nye var globaliseringen, som fra og med Anden Verdenskrig blev drevet frem af USA. Det kom på grund af landets økonomiske og militære overlegenhed, men også fordi den amerikanske kultur og livsstil var attraktiv for andre dele af verden. Det er en globalisering, vi kender til i årtier, men som nu er på retur. Forfatteren forestiller sig en fremtid med en mere opødet globalisering, hvor Kina i øst vil indtage en ledende position.

Med bogen leverer Peter Harmsen en bred kildebaseret original fortælling om Anden Verdenskrig, set via julen 1942. Det er samtidig fortællingen om en tid, hvor globaliseringen for alvor tog fart. Harmsen fremlægger sit stof med stor indsigt og fornemt overblik. Bogen skal være stærkt anbefalet.

© 2022 Historie-online.dk, den 9. november 2022]

f () t () i ()

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/nazisternes-sidste-tilflugt>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

BAG FJENDENS LINJER

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/bag-fjendens-linjer>)
(<https://www.historie-online.dk/boger/bag-fjendens-linjer>)

BAG FJENDENS LINJER

ERINDRINGENS FREMTID

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/erindringens-fremtid>)

Slesvigske Vognsamling

Per Ole Schovsbo fortæller om den planlagte lukning af samlingen

(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/indhold-i-ovrigt-52-52-52-52/slesvigske-vognsamling>)

TV-tips, uge 51, 2022

Bl.a. udsendelse om bombardementet af Den Franske Skole i 1945

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-51-2022>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-51-2022>)

Museumsnumre 19: Julestads og julepynt

Ole Mortensen fortæller om julenumre

[online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-19-julestads-og-julepynt](https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-19-julestads-og-julepynt) (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-19-julestads-og-julepynt>)

Julegaveidé fra Krigsmuseet

Krigshistoriske foredrag og fadøl

[online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/julegaveid-fra-krigsmuseet](https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/julegaveid-fra-krigsmuseet) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/julegaveid-fra-krigsmuseet>)

Juleferie på Historie-online.dk

Juleferie fra 21. december

2/juleferie-paa-historie-onlinedk (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-50-2022>)

TV-tips, uge 50, 2022

Bl.a. på tur i Orientekspressen

Moselig i Egedal

Dele af et menneske, der menes at være et moseoffer fra oldtiden, er fundet under en udgravning i Egedal

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/moselig-i-egedal>)